

Фінмоніторинг і валютні обмеження в Україні

PRIVATBANK
Business Platform

Станіслав Дерчук

Сертифікований спеціаліст
з фінансового моніторингу, адвокат

Володіє 28-річним досвідом у консультуванні бізнесу у сферах Retail, FMCG, фармацевтики, виробництва, будівництва, гуртової торгівлі, фінансового сектору, IT і TMT.

Спеціалізується на:

- консультуванні приватних клієнтів і власників бізнесу з питань запуску й масштабування бізнесу
- побудові холдингових структур і стратегій корпоративного структурування бізнесів із декількома напрямками роботи
- податковому консультуванні та структуруванні
- рефінансуванні бізнесу й залученні інвестицій
- супроводі проходження фінансового моніторингу

У практиці Станіслава — успішні проекти із супроводу інвестування в будівництво та нерухомість із залученням державних програм США, а також забезпечення укладення ексклюзивних контрактів на гуртове постачання фармацевтики в Україні.

Закони бізнесу та особисте життя

Закони бізнесу та особисте життя

Про що слід пам'ятати фізичній особі — власнику — після створення юридичної особи:

- 1 Виникають взаємні права та обов'язки між фізичною особою (власником) та юридичною особою (підприємством), а не лише права власника
- 2 Юридична особа існує відповідно до законів, які не містять у собі емоцій, спонтанних дій, можливості діяти за принципом «хочу — не хочу» або «подобається — не подобається» і т. п. Наслідки від діяльності юридичної особи невідворотні (тобто у будь-якому випадку і незалежно від форми вони матимуть місце)

Закони бізнесу та особисте життя

Про що слід пам'ятати фізичній особі — власнику — після створення юридичної особи:

- 3 Фізична особа (власник) є вищим органом юридичної особи. При цьому юридична особа має власний орган оперативного управління. Тобто власник є складовою частиною юридичної особи (в розумінні структури її існування). Фізична особа (власник) веде бізнес шляхом створення юридичної особи (через юридичну особу)
- 4 Закони бізнесу вимагають чіткого і вчасного виконання дій: фізична особа (власник) повинен підпорядковуватись їм як «органічний елемент» юридичної особи і як власник брати активну участь у діяльності юридичної особи

Держава як єдиний системний механізм

Держава як єдиний системний механізм

З метою організації ефективного управління держава удосконалює та поповнює інструментарій контролю і нагляду над своїми складовими елементами.

Управління суспільством та керівництво загальносуспільними правами здійснюється через систему нормативно встановлених стримувань і противаг.

Інструментами, через які застосовується таке регулювання, є державні органи та органи місцевого самоврядування.

Закон про фінмоніторинг

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від «6» грудня 2019 року N 361-IX (надалі за текстом «Закон №361»).

Закон №361:

- 1 захищає права громадян, суспільства та держави
- 2 спрямований на забезпечення національної безпеки держави
- 3 визначає механізм запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

Закон про фінмоніторинг

З огляду на суб'єктний склад та визначення терміну «**суспільство**» (суспільство — самодостатня соціальна система, основою якої є взаємні стосунки людей, що складаються в процесі реалізації особистих потреб кожного), Закон №361 не ставить на меті захист прав та інтересів суб'єктів господарювання.

Забезпечення національної безпеки держави. Захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз є основою незалежності та здатності держави бути рівною серед рівних на міжнародній арені.

Закон про фінмоніторинг

Законом №361 встановлюються норми, що регулюють відносини щодо *запобігання* (унеможливлення (попередження) здійснення неправомірних дій) та *протидії* (реакція на вже вчинені неправомірні дії).

Неправомірність полягає у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванні тероризму та фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення.

Фінансовий моніторинг та хто його здійснює

Фінансовий моніторинг та хто його здійснює

Фінансовий моніторинг — сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу (Ст. 1 Закону №361).

У свою чергу:

державний фінансовий моніторинг —

сукупність заходів, що вживаються суб'єктами державного фінансового моніторингу і спрямовуються на виконання вимог цього Закону та іншого законодавства у сфері запобігання та протидії

первинний фінансовий моніторинг

— сукупність заходів, які вживаються суб'єктами первинного фінансового моніторингу і спрямовані на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу

Таким чином, система фінансовий моніторинг поділяється за своїм суб'єктним складом на державний і первинний.

Як передбачено Ст. 6 Закону №361, **суб'єктами первинного фінансового моніторингу є:**

- 1 банки, страховики (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи
- 2 платіжні організації, учасники чи члени платіжних систем
- 3 товарні та інші біржі, що проводять фінансові операції з товарами
- 4 професійні учасники фондового ринку (ринку цінних паперів), крім осіб, які провадять діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу

5

оператори поштового зв'язку, інші установи, які надають послуги з переказу коштів (поштового переказу) та здійснення валютних операцій

6

філії або представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, що надають фінансові послуги на території України

7

спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу (крім осіб, які надають послуги в рамках трудових правовідносин):

а) суб'єкти аудиторської діяльності

б) бухгалтери, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу

в) суб'єкти господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування

г) адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокати, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально

г) нотаріуси

д) суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги

е) особи, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу

є) суб'єкти господарювання, що надають посередницькі послуги під час здійснення операцій з купівлі-продажу нерухомого майна, а також суб'єкти господарювання, що надають за винагороду консультаційні послуги, що пов'язані з купівлею-продажем нерухомого майна

ж) суб'єкти господарювання, що здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них

з) суб'єкти господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри
постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів

8

інші юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є

9

фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги

Суб'єкти державного фінансового моніторингу

Національний банк
України

Міністерство юстиції
України

Держфінмоніторинг —

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

Суб'єкти державного фінансового моніторингу

Міністерство цифрової
трансформації України

Національна комісія
з цінних паперів
та фондового ринку

Спеціально
уповноважений орган

З огляду на наведене, **Закон №361** спрямований на захист держави та державного устрою, використовуючи суб'єктів приватного права в частині первинного фінансового моніторингу.

**За яких обставин починається
перевірка суб'єктами
первинного фінансового
моніторингу**

За яких обставин починається перевірка суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Перевірка здійснюється в разі (ст. 11 Закону №361):

- 1 встановлення ділових відносин
- 2 наявності підозри (припущення, що ґрунтується на результатах аналізу наявної інформації та може свідчити про те, що фінансова операція або її учасники, їхня діяльність чи походження активів пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та/або фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, або із вчиненням іншого кримінального правопорушення або діяння, за яке передбачені міжнародні санкції)

За яких обставин починається перевірка суб'єктами первинного фінансового моніторингу

3

здійснення переказів (у тому числі міжнародних) без відкриття рахунка на суму, що дорівнює чи перевищує 30 тисяч гривень, або суму, еквівалентну зазначеній сумі, у тому числі в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, одиницях вартості, але є меншою ніж 400 тис. грн

4

проведення фінансової операції з віртуальними активами на суму, що дорівнює чи перевищує 30 тисяч гривень

5

виникнення сумнівів у достовірності чи повноті раніше отриманих ідентифікаційних даних клієнта

За яких обставин починається перевірка суб'єктами первинного фінансового моніторингу

6

проведення разової фінансової операції без встановлення ділових відносин з клієнтами, якщо сума фінансової операції дорівнює або перевищує 400 тис. грн.

Варто звернути увагу: залежно від рівня ризику проведення фінансової операції належну перевірку клієнта необхідно здійснювати й у разі проведення ним кількох фінансових операцій, що можуть бути пов'язані між собою, на загальну суму, що дорівнює або перевищує 400 тис. грн.

Перевірка включає в себе:

- 1 ідентифікацію та верифікацію клієнта (його представника)

Для здійснення ідентифікації контрагента необхідно здійснювати такі заходи:

- перевіряти юридичний факт існування і юридичну форму контрагента шляхом отримання або з реєстраційних органів, або від контрагента, або від перших і від другого підтверджень офіційної реєстрації підприємства, включаючи інформацію щодо назви контрагента, юридичної форми, адреси, прізвищ директорів та їхніх повноважень від імені підприємства
- перевірити, чи є відповідні повноваження у особи, яка має намір діяти від імені контрагента, а також ідентифікувати цю особу

Зазначені відомості встановлюються на підставі поданих контрагентом (представником контрагента) офіційних документів або засвідчених в установленому порядку їх копій.

Перевірка включає в себе:

- 2 встановлення кінцевого бенефіціарного власника клієнта або його відсутності, у тому числі отримання структури власності з метою її розуміння, та даних, що дають змогу встановити кінцевого бенефіціарного власника, та вжиття заходів з верифікації його особи (за наявності)
- 3 встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції

Ділові відносини — відносини між клієнтом та суб'єктом первинного фінансового моніторингу, пов'язані з діловою, професійною чи комерційною діяльністю суб'єкта первинного фінансового моніторингу

Перевірка включає в себе:

- 4 проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у суб'єкта первинного фінансового моніторингу інформації про клієнта, його діяльність та ризик (у тому числі, в разі необхідності, про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями)
- 5 забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта

При цьому, безпосереднім об'єктом фінансового моніторингу є дії з активами, пов'язані з відповідними учасниками фінансових операцій, які їх проводять, за умови наявності ризиків використання таких активів з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також будь-яка інформація про такі дії чи події, активи та їх учасників.

Наслідки первинного фінансового моніторингу

Наслідки первинного фінансового моніторингу

За умови наявності ризиків використання активів з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також будь-яка інформація про такі дії чи події, активи та їх учасників, суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинен:

1

негайно, без попереднього повідомлення клієнта (особи), припинити всі операції та заморозити активи

2

одночасно з заморожуванням таких активів повідомити спеціально уповноваженому органу та Службі безпеки України в установленому законодавством порядку про заморожені активи

Наслідки первинного фінансового моніторингу

Зазначені державні органи перевіряють отриману інформацію та, відповідно до їхніх повноважень:

1

або приймають рішення щодо застосування заходів державного примусу з метою запобігання або припинення дій, спрямованих на легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (у разі підтвердження отриманої інформації)

2

або скасовують заходи, застосовані суб'єктом первинного фінансового моніторингу, з подальшим продовженням відповідної фінансової операції

Ризик-орієнтований підхід

Ризик-орієнтований підхід

Ризик-орієнтований підхід — це визначення (виявлення), оцінка (переоцінка) і розуміння ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також вжиття відповідних заходів щодо управління ризиками у спосіб та в обсязі, що забезпечують мінімізацію таких ризиків залежно від їх рівня.

Простіше кажучи, це певні заходи для виявлення ризиків легалізації злочинних доходів.

Ризик-орієнтований підхід

У разі застосування ризик-орієнтованого підходу потрібно враховувати критерії:

- географічне розташування держави реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передання (отримання) активів
- вид товарів і послуг, які клієнт отримує від суб'єкта первинного фінансового моніторингу
- спосіб надання (отримання) послуг

Ризик-орієнтований підхід

Пороговою фінансовою операцією є фінансова операція на суму, яка дорівнює чи перевищує 400 тис. грн або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, яка є еквівалентною зазначеній вище сумі.

Водночас ця фінансова операція повинна відповідати одній або більше наступних ознак:

- 1 якщо хоча б одна зі сторін — учасників фінансової операції — має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в державі, що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом
- 2 фінансові операції політично значущих осіб, членів їхньої сім'ї та/або осіб, пов'язаних із політично значущими особами

Ризик-орієнтований підхід

3

фінансові операції переказу коштів за кордон (у тому числі до держав, зарахованих Кабінетом Міністрів України до офшорних зон)

4

фінансові операції з готівкою (внесення, переказ, отримання коштів)

Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину (ст. 203 Цивільного кодексу України)

Загальні вимоги, дотримання яких є необхідним для чинності правочину

Правочин є чинним за наступних умов:

- 1 Зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам
- 2 Особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності
- 3 Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі

Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину

Волевиявлення — зовнішній вияв волі дієздатних суб'єктів права, який тягне за собою юридичні наслідки. Формою волевиявлення може бути дія або бездіяльність.

Волевиявлення повинне бути свідомим, вільним (невимушеним), справжнім (не удаваним) і здебільшого мати певну форму.

Вина — психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності.

Форми умислу:

- Умисел прямий — особа усвідомлювала характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його наслідки і бажала їх настання.
- Умисел непрямий — особа усвідомлювала характер свого діяння (дії чи бездіяльності), передбачала його наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала настання цих наслідків.

Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину

4 Правочин має вчинятися у формі, встановленій законом

5 Правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним

Фіктивним є правочин, який вчинено без наміру створення правових наслідків, які обумовлювалися цим правочином.

Фіктивний правочин визнається судом недійсним.

Удаваним є правочин, який вчинено сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили.

Якщо буде встановлено, що правочин був вчинений сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили, відносини сторін регулюються правилами щодо правочину, який сторони насправді вчинили.

Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину

Ділова мета або розумна економічна причина.

Підприємництво — це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Розумна економічна причина (ділова мета) — причина, яка може бути наявна лише за умови, що платник податків має намір одержати економічний ефект у результаті господарської діяльності.

Економічний ефект передбачає, зокрема, приріст (збереження) активів платника податків та/або їх вартості, а так само створення умов для такого приросту (збереження) в майбутньому.

Загальні вимоги, дотримання яких є необхідним для чинності правочину

Реальність операцій

Згідно з визначенням зі статті 1 ЗУ "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (далі – Закон № 996-XIV) первинний документ – документ, який містить відомості про господарську операцію.

З метою встановлення факту здійснення господарської операції та формування витрат для цілей визначення об'єкта оподаткування податком на додану вартість підлягають з'ясуванню, зокрема, такі обставини:

рух активів у процесі здійснення господарської операції

1

Загальні вимоги, дотримання яких є необхідним для чинності правочину

2

встановлення спеціальної податкової правосуб'єктності учасників господарської операції

3

установлення зв'язку між фактом придбання товарів (послуг), спорудженням основних фондів, імпортом товарів (послуг), здійсненням інших витрат та господарською діяльністю платника податку

Міжнародне структурування українського бізнесу: про які правила варто знати

Правила міжнародного структурування українського бізнесу

Правила, про які варто пам'ятати під час міжнародного структурування:

- 1 Правило підтвердження дійсності створеного суб'єкта господарювання (substance)

Юридична особа повинна бути належним чином ідентифікована та верифікована, мати належні засоби для ведення бізнесу відповідної спрямованості.

- 2 Правило реальності бізнес-процесів

Організація господарських відносин повинна бути логічно зрозуміла і відповідати меті ведення бізнесу.

Правила міжнародного структурування українського бізнесу

3

Правила оподаткування

Обов'язково враховувати положення міжнародних Конвенцій щодо уникнення від подвійного оподаткування. Брати до уваги не тільки операції щодо операційного бізнесу, а й оподаткування доходів кінцевих бенефіціарних власників.

Резидентний статус Кінцевого бенефіціарного власника має значення. Умови сьогодення вимагають по новому поглянути на такі понятійні категорії, як «центр особистих або економічних інтересів».

Правила міжнародного структурування українського бізнесу

4

Баланс можливостей

Здатність забезпечити ведення операційної діяльності в державі розташування компанії. Забезпечення ресурсами повинно відповідати витратам на таке забезпечення та забезпечувати конкурентоздатність товару.

Правила міжнародного структурування українського бізнесу

З позиції фінансового моніторингу:

1

Юридичним особам поставлено в обов'язок мати актуальну інформацію про кінцевого бенефіціарного власника (КБВ) та структуру власності

2

Юридичні особи, що є учасниками інших компаній, зобов'язані за запитом таких компаній надавати інформацію про КБВ, а також зобов'язані самостійно і своєчасно (протягом 5 календарних днів) повідомляти компанію про зміни у структурі власності такої юридичної особи. До того ж, компанія протягом 30 робочих днів повинна внести до ЄДР зміни у відомості про КБВ

Правила міжнародного структурування українського бізнесу

3

У разі виявлення невідповідності в ЄДР інформація актуалізується.
А в разі неможливості підтвердження (верифікації) відомості
про КБВ виключаються з ЄДР

За даними ЄДР можна прослідкувати весь ланцюжок власників,
при цьому підтримання його актуальності покладено на юридичну
особу та юридичну особу — учасника.

Як підготуватись до фінансового моніторингу

Як підготуватись до фінансового моніторингу

- 1 Фінансова операція повинна відповідати законодавству
- 2 Має бути перевірена реальність фінансової операції (наслідками такої операції повинні бути зміна складу активів або їх вартісних показників)
- 3 Мета фінансової операції повинна відповідати господарській діяльності підприємства
- 4 Проведення фінансової операції повинно бути на пряму пов'язане з діловою метою її вчинення

Як підготуватись до фінансового моніторингу

- 5 Зміст фінансової операції повинен відповідати юридичному змісту документів, якими така операція оформлена
- 6 Фінансова операція повинна логічно займати своє місце у бізнес-процесах підприємства та відповідати їх меті
- 7 Документи, що підтверджують статус учасників фінансової операції та саму операцію, повинні бути актуалізованими (чинними) на день здійснення такої операції

Фінансовий моніторинг не є додатковим інструментом держави для обмеження господарської діяльності бізнесу, а є одним з інструментів захисту держави та суспільства від незаконних діянь, що мають прямий вплив, зокрема на безпеку ведення бізнесу.

**Обмеження на транзакції:
чи допомогли зміни у 2024
році та як посиляться
обмеження для карткових
переказів у 2025 році**

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Непрямі методи визначення податкового зобов'язання — це коли оцінка бази оподаткування здійснюється за допомогою інформації, отриманої з джерел, які не є звітністю платника податків.

Непрямі методи (ст. 39 Податкового кодексу України – трансфертне ціноутворення):

- 1 метод порівняльної неконтрольованої ціни
- 2 метод ціни перепродажу
- 3 витрати плюс
- 4 чистий прибуток
- 5 розподілення прибутку

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Непрямі методи визначення доходів громадян спрямовані на встановлення реальної бази оподаткування доходів громадян податком на доходи фізичних осіб.

Використання таких методів відбувається шляхом застосування відповідних критеріїв (індикаторів), які показують, що витрати громадянина вище від отриманих ним доходів.

Доходи громадянина декларуються через звітність податкових агентів чи безпосередньо самим платником податків. Із суми задекларованих доходів податковий агент утримує, а платник податків сплачує відповідну суму податків до державного чи місцевого бюджетів.

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Витрати громадян фіксуються банківськими та фінансовими установами, реєстраційними службами, нотаріусами, сервісними службами МВС та іншими державними установами і суб'єктами господарювання у випадках та відповідно до вимог законодавства.

Інформація та відомості про правочини (витрати) громадян потрапляють до податкової служби в порядку автоматичного обміну інформацією, де шляхом порівняльного аналізу встановлюється відповідність чи невідповідність доходів та витрат громадянина.

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

НБУ обмежив перекази з картки на картку для фізичних осіб — так звані операції p2p (person to person).

З 1 жовтня 2024 року Національний банк тимчасово (на пів року) встановлює ліміт у 150 000 грн. на місяць для таких переказів. Він діє на вихідні перекази за всіма рахунками клієнта, відкритими в одному банку, на рахунки інших фізичних осіб.

Ліміт не застосовується:

- 1 до рахунків волонтерів
- 2 до осіб, щомісячні доходи яких із підтверджених джерел перевищують суму обмеження

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Результати за даними НБУ:

- 1 обсяги переказів між рахунками фізичних осіб в одному банку скоротились на понад 5 млрд грн, а між різними банками — на понад 5,5 млрд грн
- 2 після запровадження обмежень на карткові перекази кількість IBAN-операцій зросла на 26%

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

У грудні 2024 року в НБУ пройшов брифінг за участі керівників Незалежної асоціації банків України (НАБУ), Асоціації українських банків (АУБ), Приватбанку, Ощадбанку, Райффайзен Банку та Універсал Банку, присвячений підписанню Меморандуму про забезпечення прозорості функціонування ринку платіжних послуг.

Станом на 27 січня 2025 року меморандум підписали 44 фінансові установи.

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Мета:

- 1 приведення поточної практики роботи ринку під час встановлення ділових відносин та обслуговування клієнтів — фізичних осіб, фізичних осіб-підприємців — до вимог законодавства Європейського Союзу
- 2 підвищення прозорості функціонування ринку платіжних послуг
- 3 підвищення спроможності держави фінансувати сили оборони та добробут населення через мінімізацію розміру тіньового сектору економіки

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

З 1 лютого 2025 року почали діяти обмеження не лише на P2P-перекази, а й на вихідні перекази за реквізитами IBAN в національній та іноземній валютах.

Обмеження ввели для клієнтів без підтверджених доходів:

- 1 клієнти «високої» групи ризику — ліміт 50 тис. грн на місяць
- 2 клієнти «середньої» та «низької» груп ризику — ліміт 150 тис. грн на місяць (з 1 червня – 100 тис. грн)
- 3 кількість поточних рахунків в одній валюті — не більше 3 рахунків для клієнта

Меморандум не дає визначення ступеня «ризиковості». Кожен банк застосовуватиме власні критерії оцінки.

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Ризики — небезпека (загроза, уразливі місця) для суб'єктів первинного фінансового моніторингу бути використаними (Закон 361).

Високий ризик – результат оцінки ризику суб'єктом первинного фінансового моніторингу, що базується на результатах аналізу сукупності критеріїв, передбачених законодавством та внутрішніми документами суб'єкта первинного фінансового моніторингу, та який свідчить про високу ймовірність використання суб'єкта первинного фінансового моніторингу для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення (Закон 361).

Неприйнятно високий ризик — максимально високий ризик, що не може бути прийнятий суб'єктом первинного фінансового моніторингу відповідно до внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу (Закон 361).

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Запровадження системних кроків та співпраці з Національним банком України та державними органами в частині:

- 1 надання Надавачам Платіжних Послуг доступу до офіційної інформації за допомогою онлайн-сервісу державних послуг Дія (далі — Дія) про дохід клієнта, судові справи тощо
- 2 створення централізованого реєстру сумнівних клієнтів, зокрема з ознакою “фінансовий мул”, як додаткове джерело інформації для вивчення клієнта під час встановлення/перегляду ділових відносин

Обмеження на транзакції: зміни у 2024 році та ліміти у 2025 році

Що очікується:

- 1 зменшення обсягів та можливостей тіньової економіки
- 2 зменшення ухилення від сплати податків
- 3 унеможливлення фінансування терористичної та диверсійної діяльності
- 4 зменшення ризиків незаконних операцій (P2P — person to person)

Перевірки ФОПів від
фінмоніторингу:
хто потрапить у категорії
середнього та високого
ризиків та як уникнути
непотрібної уваги
від фінмоніторингу

Перевірки ФОПів від фінмоніторингу

Національний банк листом №25-0005/82615 від 01.11.2024 р. надав банкам і небанківським фінансовим установам рекомендації щодо виявлення механізмів "дроблення бізнесу".

Застосування таких механізмів може свідчити про розроблення та використання схем з метою ухилення від сплати податків, що полягають у штучному розподілі ведення бізнесу юридичної особи через інших суб'єктів господарювання, зокрема залучення фізичних осіб-підприємців, які мають право застосовувати спрощену систему оподаткування.

Перевірки ФОПів від фінмоніторингу

Такі схеми характеризуються певними ознаками, які можуть свідчити про зв'язки між юридичною особою та ФОП, приклади яких наведені у вищезазначеному листі.

Ознаки:

- 1 випадки надання однією особою до фінансової установи пакета документів на встановлення ділових відносин з юридичною особою та ФОПами, зокрема одночасно
- 2 спільна адреса місця знаходження юридичної особи та ФОП
- 3 спільне місце реалізації товарів і послуг (адреса магазину, інтернет-сайту)

Перевірки ФОПів від фінмоніторингу

4

юридична особа та/або ФОПи мають спільних власників, представників, бухгалтерів, довірених осіб та ін.

5

у ФОП зазвичай немає необхідних ресурсів для ведення діяльності, включно з діяльністю з юридичною особою

Додаткові ознаки:

- 1 значні надходження на рахунки ФОП від юридичної особи або інших суб'єктів господарювання Групи
- 2 сплата юридичною особою послуг ФОП, вартість яких складно оцінити (оренда, маркетингові, інформаційні послуги, реклама тощо)
- 3 надання юридичною особою фінансової допомоги ФОП;
- 4 значний обсяг фінансових операцій за рахунками новоствореного ФОП
- 5 здійснення ФОП фінансових операцій протягом короткого періоду часу (два-три місяці) на загальну суму, що досягає граничного обсягу доходу на рік відповідно до обраної групи платників податків

Додаткові ознаки:

6

послідовне здійснення групою ФОП діяльності, зазначеної в попередньому абзаці

7

використання одного платіжного терміналу фінансової установи кількома суб'єктами господарювання

Меморандум:

Вимоги до операцій ФОП 1 групи — посилення фінансового моніторингу, зокрема, для тих, які зареєстровані менше, ніж пів року:

- 1 поглиблене вивчення діяльності (суть, масштаб та вид діяльності, вид послуг та продуктів, за якими він звертається до банку, обсяг його планових фінансових операцій)

Перевірки ФОПів від фінмоніторингу

Вимоги до операцій ФОП 2-3 груп — вжиття заходів, якщо виявлять у діяльності певні ризики, зокрема:

1. різке збільшення операцій від різних контрагентів
2. лишок на рахунку ФОП становить «0» на початок та на кінець дня
3. нетипове збільшення кількості вхідних операцій від фізичних осіб на поточному рахунку ФОПа — у два або більше разів, що не відповідає особливостям ведення бізнесу
4. дроблення переказів, зокрема круглими сумами, від або на одного контрагента

Перевірки ФОПів від фінмоніторингу

Ризики фінмоніторингу:

- 1 зупинка фінансових операцій, через що можливі збитки та штрафні санкції від контрагентів для підприємства
- 2 ризики перевірок контролюючих та правоохоронних органів, що можуть призвести до повного блокування роботи бізнесу

**Нові правила репатріації дивідендів:
збільшення строку для виплати
дивідендів**

Нові правила репатріації дивідендів: збільшення строку для виплати дивідендів

Постанова правління Нацбанку від 19 листопада 2024 року №136 «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18». Набрала чинність з 20 листопада 2024 року.

Емітенти зможуть скористатися можливістю часткової репатріації дивідендів за корпоративними правами чи акціями лише за одночасного дотримання наступних умов:

період діяльності емітента з дати державної реєстрації до дати здійснення відповідної операції становить **не менше 12 місяців**

з моменту набуття іноземним інвестором/нерезидентом права власності на корпоративні права/акції емітента, що здійснює виплату дивідендів, до дати здійснення відповідної операції минуло не менше шести місяців

Валютні обмеження на кредитні операції

Валютні обмеження на кредитні операції

Постанова Правління Національного банку України від 09 липня 2024 року № 83 "Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18":

- 1 Змога вітчизняному бізнесу відшкодувати нерезидентам витрати, понесені через їхню участь у наданні зовнішнього кредиту українському позичальнику

Умовою для проведення такої операції є те, що гарантом, поручителем чи страховиком зовнішнього кредиту має бути іноземне експортно-кредитне агентство чи іноземна держава або ж гарантом чи поручителем за таким зобов'язанням є міжнародна фінансова організація (МФО).

Такі зміни розширяють можливості українських компаній залучати нові зовнішні кредити та позики.

Валютні обмеження на кредитні операції

2

Дозвіл переказувати кошти на користь іноземних компаній, до складу акціонерів яких входить іноземна держава, для сплати страхових платежів за договорами, що передбачають покриття воєнних ризиків на території України. Це стане важливим сигналом для інвесторів та донорів щодо можливості зменшити свої інвестиційні ризики в Україні в умовах повномасштабного вторгнення РФ, вважають в НБУ

3

Можливість резидентів переказувати кошти за наданими ними гарантіями чи поруками, що забезпечують виконання зобов'язань резидентів-позичальників за зовнішніми кредитами та позиками (за умови, якщо такі платежі резидента-позичальника дозволені Постановою №18). Це позитивно вплине на зацікавленість іноземних кредиторів у відновленні кредитної підтримки приватних позичальників з України

Валютні обмеження на кредитні операції

4

Можливість резидентів-позичальників купувати іноземну валюту для її резервування за кредитним договором з МФО, що збільшить підтримку українського бізнесу з боку МФО. Зміни спрямовані на уніфікацію підходів щодо сплати таких планових відсотків (купонів) для випадків різного структурування здійснених запозичень

Постанова Правління Національного банку України від 19 листопада 2024 року №136 “Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18”:

1

Для мінімізації ризиків обходження діючих валютних обмежень Національний банк з 20 листопада 2024 року встановлює заборону на використання валютних кредитів для придбання цінних паперів, номінованих в іноземній валюті

Валютні обмеження щодо зобов'язань за імпортними контрактами

Валютні обмеження щодо зобов'язань за імпортними контрактами

За загальним правилом український бізнес може розраховуватися за імпорт будь-якої продукції лише за умови, якщо поставка товару здійснюється після 23 лютого 2021 року.

Постанова Правління Національного банку України від 19 листопада 2024 року №136 “Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18”:

Валютні обмеження щодо зобов'язань за імпортними контрактами

З 20 листопада 2024 року українські підприємства отримають можливість розраховуватися за імпорт товарів без обмеження терміну їхньої поставки в Україну за умови, якщо кошти переказуються на користь:

- 1 іноземного експортно-кредитного агентства (ЕКА) / іноземної держави через уповноважену нею особу / іноземної особи, до складу учасників якої входить іноземна держава чи іноземний банк (за умови, що іноземна держава є учасником цього банку)
- 2 інших нерезидентів, за умови участі в імпортних операціях (шляхом кредитування, страхування, гарантування, поручительства) іноземного ЕКА / іноземної держави через уповноважену нею особу / іноземної особи, до складу учасників якої входить іноземна держава чи іноземний банк (за умови, що іноземна держава є учасником цього банку)

Валютні обмеження щодо зобов'язань за імпортними контрактами

Щомісячний ліміт для таких переказів встановлено на рівні 10% від суми простроченої заборгованості за договором щодо імпорту товарів (станом на 01 листопада 2024 року).

Мета зазначених змін:

- 1 стимулювання іноземних держав, державні банки та ЕКА зберегти та зміцнити наявні комерційні зв'язки іноземних експортерів з українським ринком
- 2 мінімізація ризиків зменшення потенційних обсягів фінансування й зниження інвестиційної привабливості України

Контакти

Дерчук Станіслав
адвокат,

+38 098 249 48 19

sderchuk.d.w.p@gmail.com

derchukdwp.com.ua

[Facebook](#)